

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне

“Таварыства беларускай мовы

імя Францішка Скарыны” 2007

© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да свайго веры

Грамадства

Шаноўнае спадарства! Вы трываеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі пэўна часам з’яўляліся на старонках мясцовай газеты “Інтэлігенцыя” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыхільнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік тэкстаў, аб напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Мятэя Мятэя Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльную кнігу.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясутнасці веры ў Бога і навуку, пераканаўча даказваў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасыдаўнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылаючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка пераахаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расіі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Характство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. "Не хочу иметь ребенка..."	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа талерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134

III

ЭКЗІСТЭНЦЫЯ Выхавання	137
III.1. Успенне	138
III.2. Акмеалагічная персанажыстасць узрос	142
III.3. Тэапсіхалагічная персанажыстасць	150
III.4. Сямейная трапеза экумены	153
III.5. Прафесія	156
III.6. Прафесія	160
III.7. Сямейная парусія: "Сем хлябоў і дзве рыбы"	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9.	172
III.10. У сям'і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	181
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці дзіцяці	183
III.13. "Лебядзінае паляванне"	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя раз'ясненні	192
III.16. Педагагічныя прыклады асабістай свабоды	196

IV

ПСІХАПАГІТЧНАЯ ПРОПАГАНДЗІ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. "Хан будучы ўсе адно"	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Суд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выпнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. "Камень, адкінуты будаўнікамі"	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

11.22. Духоўнасць

Что такое духовность?

И. Мицкевич

Паколькі гутарка са спадаром Міцкевічам наўзначана тэму адбылася ў лазні, дык я пачну “з лёгкай пары”. Тэрмін “Дух”, па-грэчаскі Пнеўма, па-габрэйску Руах, які перакладаюцца з беларускім “рух” – вецер ці подых, – звычайна азначае нейкую няўлоўную існасць, жыватворчы пачатак, таямнічую якасць, – тое, што існуе ў чалавеку міналі, што больш за ўсё атаясамліваецца з ім самім, і чым ён аднак, авалодаць не можа. Вялебны Серафім Сароўскі адмысловым спосабам парадуювае дзеянне Духа з “бачной і змалюемай”, ачышчальнай пароўняй, дасягаючай аж да каменей і да прыемнай цеплыні. Сам Ісус праз Яна Багаслова, падарчы, працаваў у лазні, кажа: “Вецер дыхае, дзе хоча, і голас яго чуеш, але не ведаеш, адкуль прыходзіць і куды ідзе: так бывае з кожным, народжаным ад Духа” [Ян 3, 8]. Усё што хранае душу чалавека, яго ўражанні, страх, гонар робяцца відавочнымі праз дыханне: “Усякае дыханне хвалі славіць Госпада” [Пс 150, 6]. Прарок Ілья тры тысячагоддзі таму назваў у сваёй духоўнай самоце спрычыніўся подыху Бога прароцтвам: “Вось адчуеш вялікі і моцны вецер, які руінуе створы, але ня ў ветры Госпад. Пасля ветра земля трус, але не ў земля трусе Госпад. Пасля земля трусу полымя, але не ў полыме Госпад. Пасля полымя подых ціхага ветру, і там Госпад” [3 Цар 19, 12]. Так, Дух выпрабоўвае чалавека адмысловым спосабам так што той не ведае, дзе адбудзецца выява з Ім сустрэча.

Часта пад духоўнасцю людзі разумеюць нейкую ўзвышаную летычнасць, душэўную ўзнёсласць, няўрымслівую творчасць альбо аскетычную рэлігійнасць. Згодна Платону, душа з’яўляецца эманцыяй Духа, які паведамляе чалавеку яго сапраўднае быццё. Усё гэта, вядома, з’яўляецца адзнакай альбо мерай інтуітыўнага засваення боскасці. Духоўны вопыт вельмі разнастайны: ад знешніх “харызм”, як, напрыклад, дар маўлення альбо апалення, да вышэйшай меры культуры і мастацтва. Але ж той, хто мае любоў дасканалую, робіцца вышэй за ўзнёсласць шэдэўра, ён без меры “Прамаўляе словы

Божья, бо не мераю дае Бог Духа" [Ян 3, 34]. Гэта значыць, што Дух – бязмерная хвала Бога ў нас. Быць духоўным – значыць адбывацца як асоба, як жывы чалавек. Калі жыццё – самае дарагое, што ёсць у чалавека, дык яго ратаванне і ёсць сапраўдная духоўнасць, вынікам якой з'яўляецца сама здольнасць выбару: "Хто будзе ашчаджаць душу сваю, той загубіць яе, а хто загубіць яе, той аживіць яе" [Лк 17, 33]. Дух такім спосабам пераходзіць ад свайго абстрактнага "нашэння над вадой" [Быц 1,1], што можа азначаць "нашэнне над плямёнамі і прыслоўямі", да свайго лагічнага ўцелаўлення ў прававой асобе грамадзяніна, які ўтварае спачатку свой уласны унутраны свет, затым сям'ю, дом, працу, грамадзянскую супольнасць, супакой і радасць Богам сперажонай краіны. Гэтым Духам мы творым адно аднаму дабро: ахвяруем свае сродкі на справы дабрачыннасці, церпім заганы адзін аднаго, падносім торбу бабулі, дапамагаем у лазні пацёрці спіну суседу. Такім спосабам спраўджваецца слова Божае аб нас: "Няўжо не ведаеце, што целы вашы ёсць храм жывучага ў вас Святога Духа? Якога маеце ад Бога, і вы ўжо не належыце сабе? Бо вы куплены дарагою паной" [1 Кар 6, 19]. Галоўная справа Святога Духа ў нас – гэта пакаянная малітва і праслаўленне св. Творцы і Збаўцы Ісуса Хрыста. Гэтае праслаўленне можа адбывацца толькі асобаю Духа Святога – смела, пашуча, волна, паўсюдна, галосна, палюбоўна.

Апостал Павел суадносіць узгальсую і рызму з наведваннем ідалаў [1 Кар 12, 2]. Ён прыгалаў мне выпадак 25-гадовай даўніны. У тым часе забаранялася не тое, што верыць, але менавіта славіць Бога. Такія словы, як "міласэрнасць" альбо "духоўнасць" былі "непатрыстычнымі", а нашэнне крыжа ўспрымалася як брэнна "ума і чести". Таму, убачыўшы нацельны рызык на адным чалавеку ў лазні, я паспрабаваў заўвазіць з ім "духоўную размову" і тут жа пашкадаваў аб сваім намере, бо ў адказ пасыпалася лаянка, здзівіўшая мяне не тым, чым гэтае "знамение" на грудзях. Да гэтага часу я не магу перабыць з несумяшчальным спалучэннем духоўнасці і гніласці. І хоць ужо не аднойчы трапляў "под раздачу", усё ж не магу моўчкі пераносіць мужчыну з лаянкай, залатым ланцугом і крыжам на валасатым целе. Але рызыка дзеля славы Божай заўжды апраўдваецца поспехам, і чалавек, які некалі

абурывся на мяне за маё выкрыццё, зараз сустракае мяне ў лазні з добрай усмешкай. Гэта, я думаю, плод маёй духоўнасці, збудаванай на новым несумяшчальным з хамствам, мужчынскім слове.

Калі таленавіты мастак творыць збудаваны на слове Божым, ён таксама прыпадае на ідалейскую ідалейскую "духоўнасці". І. С. Бах і сапраўды гений мастацтва, бо ўсе свае творы прысячаў катэрынай Асобе, адзначанай ім заповітным вензелем "Х". Але гэты ж самым вензелем адзначае свой творчы пачатак і сучасная гаспадыня, якая частуе ім сваіх блізкіх, суседзяў дзеля славы Божай, і ў такі спосаб іх наўняе Духам Святым праз самае роднае імя – Ісус Хрыстос. Яго і наш Нябесны Айцец кожнаму, нават нямогламу і загінущаму, дае магчымасць такога спаўнення. Падчас сваіх паездак у электрычках, дзе фізічна немагчыма даць грошы шматлікім жабракам, я раблю адпаведна ўласнай установе: даваць больш-менш шчодро тым, хто просіць "Хрыста ради". Такому Духу нельга і немагчыма адмовіць, бо "ніхто не можа назваць Ісуса Госпадам, як толькі Духам Святым" [1 Кар 12, 3].

У Вялікую пятніцу перад Пасхай студэнты "спакусілі" мяне адступіцца ад вучэбнай праграмы і распавесці пра такія сучасныя падзеі дзвюхтысячагодняй гісторыі. Шукаючы адпаведнага слова, з якога пачаць, я запытаўся, ці ведаюць яны "Ойча наш". Аказалася, што большая палова ведае галоўную малітву чалавецтва. І гэта мяне ўсцешыла, бо яшчэ 20 год таму ёю карысталіся толькі адзінкі. Юная супольнасць веруючых складае сёння Адзінае Цела Царквы. Фізічна параненае, але духоўна ўзаскрослае праз існае слова Бога і моўнае хараство народа, гэтае Цела спарадзіла немаўлятку беларуса, пакуль што нацыянальна нясмелага, але ўжо адважна прамаўляючага: Хрыстос узаскрос! Сапраўды ўзаскрос!

